HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

נילף מיניה משום דהוה מעילה טביחה ומכירה שני כתובים הבאים כאחד וכל שני כתובים הבאים כאחד אין מלמדין מעילה הא דאמרן טביחה ומכירה מאי היא אמר קרא [1]וטבחו או מכרו (א)מה מכירה ע"י אחר [א]אף טביחה על ידי אחר דבי ר' ישמעאל תנא או לרבות את השליח דבי חזקיה תנא תחת לרבות את השליח הניחא למ"ד (ב)שני כתובים הבאים כאחד אין מלמדין אלא למ"ד מלמדין מאי איכא למימר גלי רחמנא בשחוטי חוץ [2]דם יחשב לאיש ההוא דם שפך הוא ולא שלוחו אשכחן גבי שחוטי חוץ (ג)בכל התורה מנלן דיליף משחוטי חוץ אדיליף משחוטי חוץ ניליף מהנך הדר כתב רחמנא ונכרת האיש ההוא אם אינו ענין לגופו תנהו ענין לכל התורה כולה ולמ"ד שני כתובים הבאים כאחד אין מלמדים הני ההוא ההוא מאי דריש בהו חד למעוטי (ד)[ב]שנים שאוחזים בסכין ושוחטים וחד הוא (ה)ולא (ו)אנוס הוא ולא שוגג הוא ולא מוטעה ואידך מהוא ההוא ואידך הוא ההוא לא דריש והא דתני [ג]האומר לשלוחו צא הרוג את הנפש הוא חייב ושולחיו פטור שמאי הזקן אומר משום חגי הנביא שולחיו חייב שנא' [3]אותו הרגת בחרב בני עמון (ז)מאי טעמיה דשמאי הזקן קסבר שני כתובים הבאים כאחד מלמדין והוא ההוא לא דריש ואיבעית אימא לעולם דריש (ח)ומאי חייב בדיני שמים מכלל דת"ק סבר אפילו מדיני שמים נמי פטור אלא דינא רבה ודינא זוטא איכא בינייהו ואיבעית אימא שאני התם דגלי רחמנא אותו הרגת בחרב בני עמון ואידך (ט)הרי לך כחרב בני עמון מה חרב בני עמון אין אתה נענש עליו אף אוריה החתי אי אתה נענש עליו מאי טעמא מורד במלכות הוה דקאמר ליה [4]ואדוני יואב (י)וכל עבדי אדוני על פני השדה חונים אמר רבא את"ל סבר שמאי שני כתובים הבאים כאחד מלמדין והוא ההוא לא דריש מודה (כ)באומר לשלוחו צא בעול את הערוה ואכול את החלב שהוא חייב ושולחיו פטור שלא מצינו בכל התורה כולה זה נהנה וזה מתחייב: איתמר רב אמר שליח נעשה עד דבי רבי שילא אמרי אין שליח נעשה עד מ"ט דבי רבי שילא אילימא משום דלא א"ל הוי לי עד אלא מעתה קידש אשה בפני שנים ולא אמר להם אתם עדיי ה"נ דלא הוו קידושי אלא רב אמר (ל)שליח נעשה עד אלומי קא מאלימנא למילתיה דבי רבי שילא אמרי אין שליח נעשה עד כיון דאמר מר (מ)[ד]שלוחו של אדם כמותו הוה ליה כגופיה מיתיבי אמר לשלשה צאו וקדשו לי האשה אחד שליח ושנים עדים דברי ב"ש וב"ה אומרים כולם שלוחין הן ואין שליח נעשה עד עד כאן לא פליגי אלא בשלשה אבל בשנים דברי הכל לא הוא דאמר כי האי תנא דתניא רבי נתן אומר בית שמאי אומרים שליח ועד אחד וב"ה אומרים שליח ושני עדים ורב כבית שמאי איפוך ורב אחא בריה דרבא מתני איפכא רב אמר אין שליח נעשה עד דבי ר' שילא אמרי שליח נעשה עד [ה]והילכתא שליח נעשה עד אמר רבא אמר רב נחמן [ו]אמר לשנים צאו וקדשו לי את האשה הן הן שלוחיו הן הן עדיו [ז]וכן בגירושין

וכן

ניליף מיניה. ממעילה: **מה מכירה.** אינה מתקיימת אלא ע"י אחר הגנב מוכר והלוקח לוקח: **אף טביחה.** אפילו טבחה שליח נתחייב הגנב בתשלומי ד' וה': **או.** מכרו לרבות אפילו שליח: **תחת השור תחת השה.** דחד מינייהו יתירה הוא ודרוש לרבות שאם מינה שליח תחתיו לטבוח חייב הגנב: **מאי איכא למימר.** נילף מיניה דיש שליח לדבר עבירה: **הוא ולא שלוחו** גרסינן: **ולמ"ד אין מלמדין.** ולית לן למילף ממעילה וטביחה דיש שליח לדבר עבירה ומסברא אין שליח דאית לן למימר דיש לו לשמוע דברי הרב והני ההוא ההוא מאי דריש בהו: **למעוטי שנים אוחזין וכו'.** שפטורין מחטאת דשחוטי חוץ: **ההוא ולא אנוס.** דההוא משמע שיהא בהוייתו ובייסוב דעתו: **קסבר שני כתובים הבאים כאחד מלמדים.** ויליף ממעילה וטביחה דיש שליח לדבר עבירה והני ההוא דריש להו חד למעוטי שנים אוחזים וחד למעוטי אנוס ולית ליה דרשה דהוא ההוא: **מכלל דת"ק כו'.** בתמיה: **דינא רבה ודינא זוטא איכא בינייהו.** לשמאי מיחייב בדינא רבה בעונש גדול ולת"ק לא מיענש כולי האי כהורג עצמו אלא כגורם: **ואדוני יואב.** זהו מרד שקראו אדון בפני המלך: **אם ת"ל.** דהאי חייב דקאמר שמאי בדיני אדם קאמר ויליף ממעילה וטביחה וקסבר שני כתובים הבאים כאחד כו' אפ"ה מודה הוא באומר כו' הואיל ונהנה שליח זה: **שליח נעשה עד.** בין לקידושין בין ששלח ממון לבעל חובו מצטרף (נ)שליח עם עד להיות שנים או אם שניהם שלוחים היו ביחד שניהם מעידים בדבר: **ה"נ דלא הוו קידושי.** הרי ראו. וכי אמרינן בסנהדרין (דף כט.) צריך שיאמר אתם עדיי ה"מ בעדי הודאה שפעמים שאדם מודה לתובעו מנה ואומר הדין עמך מפני שרוצה להשתיקו מעליו עד לאחר זמן ואע"פ שאינו חייב לו כלום לפיכך אין השומע יכול להעיד בפני הודה עד שיאמר אתם עדי אבל בעלמא לא: **אלומי אלמוה למילתא.** לעדות כשעשה הדבר ע"י השליח: **הוא דאמר.** רב: **שליח ועד אחד.** יכולין להעיד על הדבר: **איפוך.** דב"ה לב"ש: **מתני איפכא.** לפלוגתא דאמוראי: **והלכתא שליח נעשה עד** גרסי': **הן הן עדיו.** דשליח נעשה עד: **וכן בגרושין.** אם שלח גט לאשתו ע"י שנים:

וכן

מורד במלכות הוה דקאמר ליה ואדוני יואב כו'. פי' בקונטרס דמורד היה מהא דקאמר אדוני יואב בפני המלך דוד[א] ולא נהירא (ס)שהרי יואב לא היה מורד במלכות[ב] ואומר רבינו מאיר אביו של ר"ת מה שאמר לו דוד שילך לביתו לאכול ולשתות(ע) והוא מיאן בדבר כדכתיב כל עבדי אדוני על פני השדה חונים ואני אבא אל ביתי לאכול וגו' בתמיה ולא היה לו לסרב וי"מ דהמרד היה שהקדים לומר אדוני יואב קודם המלך דוד(פ):

שלא מצינו בכל התורה כולה זה נהנה וזה מתחייב. וא"ת והא איכא מעילה שאם אמר הגזבר לשליח אכול ככר זה של הקדש והשליח לא ידע שהוא של הקדש דחייב המשלח ואמאי זה נהנה וזה מתחייב הוא וי"ל דמעילה לא מתחייב המשלח ע"י הנאת השליח אלא ע"י הגבהה דשליח דמיד דאגבהיה שליח קנייה והויא שעתא חייב משלח אמנם מסופק היה ר"י באומר לשליח הושט ידך לכל של שמן ותהנה מן הסיכה או שב על עורות של הקדש או התחמם בגיזי עולה[ג] והשליח לא ידע דהם של הקדש דהשתא לא עשאו שליח אלא מן ההנאה אם יתחייב המשלח כדאמרינן גבי מעילה[ד] או דילמא זה נהנה וזה מתחייב לא אמרינן[ה]:

ולא אמר להם אתם עדי ה"נ דלא הוו קידושי. ופשיטא דהוו קידושין משמע דלא מצרכי לומר אתם עדיי כי אם בהודאה כדאמר בסנהדרין (דף כט.) שאם אמר לחבירו אתה חייב לי מנה והודה בפני שנים אם לא אמר אחד מהם אתם עדיי יכול לומר לו היום או למחר משטה אני בך מיהו אי לא טעין לא טענינן ליה אבל עשוי אדם שלא להשביע עצמו כגון אם הודה הלוה בפני שנים חייב אני לך בלא תביעת המלוה טענינן ליה אפי' כי לא (צ)טען[ו]:

עד כאן לא פליגי אלא כו'. תימה אמאי קאמר עד כאן לא פליגי כי נמי פליגי מי לא פריך שפיר ממילתיה דב"ה וי"ל היינו טעמא דלא רצה למיפרך מב"ה דהוה מצי לשנויי איפוך כדמשני בסמוך:

וכן

מסורת הש"ס

(א) כתובות לג: ב"ק עא. עט, (ב) [לעיל כד. וש"נ], (ג) ענין שליח לדבר עבירה בפ"ק דב"מ י: ב"ק עא. [נא.] עט, (ד) זבחים קח, (ה) [זבחים קח:], (ו) [ע' תוס' זבחים קח: ד"ה שוגג], (ז) [לכאורה יפלא שהרי שמאי בעצמו קאמר הטעם משום שנאמר ואותו הרגת וכו' ומלאתי בפי' נדחק קצת בזה ליישב ע"ש], (ח) ב"ק נו, (ט) שבת נו, (י) ל"ל ועבדי אדוני, (כ) [בכת"י נוסף: שמאי], (ל) גיטין ה:, (מ) [לעיל מא: וש"נ], (נ) [ברש"י שבריי"ף: מצטרף השליח להיות עד עם אחר או אם שני שלוחים היו וכו'], (ס) [ע' מהרש"א], (ע) [ש"ב יא, ח], (פ) [וע"ע תוס' שבת נו. ד"ה דאמר ליה], (צ) [סנהדרין כט ע"ב וע"ש תוד"ה כך, ובב"ב קעד ע"ב תוד"ה אדם עשוי],

◆

תורה אור השלם

1. כִּי יִגְנֹב אִישׁ שׁוֹר אוֹ שֶׂה וּטְבָחוֹ אוֹ מְכָרוֹ חֲמִשָּׁה בָקָר יְשַׁלֵּם תַּחַת הַשּׁוֹר וְאַרְבַּע צֹאן תַּחַת הַשֶּׂה: שמות כא לז

2. וְאֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא הֱבִיאוֹ לְהַקְרִיב קָרְבָּן לַייָ לִפְנֵי מִשְׁכַּן יְיָ דָּם יֵחָשֵׁב לָאִישׁ הַהוּא דָּם שָׁפָךְ וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא מִקֶּרֶב עַמּוֹ: ויקרא יז ד

3. מַדּוּעַ בָּזִיתָ אֶת דְּבַר יְיָ לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינָו אֵת אוּרִיָּה הַחִתִּי הִכִּיתָ בַחֶרֶב וְאֶת אִשְׁתּוֹ לָקַחְתָּ לְּךָ לְאִשָּׁה וְאֹתוֹ הָרַגְתָּ בְּחֶרֶב בְּנֵי עַמּוֹן: שמואל ב יב ט

4. וַיֹּאמֶר אוּרִיָּה אֶל דָּוִד הָאָרוֹן וְיִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה יֹשְׁבִים בַּסֻּכּוֹת וַאדֹנִי יוֹאָב וְעַבְדֵי אֲדֹנִי עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה חֹנִים וַאֲנִי אָבוֹא אֶל בֵּיתִי לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת וְלִשְׁכַּב עִם אִשְׁתִּי חַיֶּךָ וְחֵי נַפְשֶׁךָ אִם אֶעֱשֶׂה אֶת הַדָּבָר הַזֶּה: שמואל ב יא יא

◆

תוס' ר"י הזקן

טביחה ומכירה. שאם גנב וצוה לשוחטו או למכרו נתחייב בארבעה וחמשה. שליח. המקדש אשה לאחר מצטרף (עמו) [עם עד אחר] לעדות הקדושין. הכי נמי דלא הוו קדושי. מה ענין אתם עדי [לכאן] דכי בעינן אתם עדי הני מילי שתבע לו מנה לי בידך והלה אומר הן, שפעמים משיב כך להשתיקו ומשטה הוא בו, אבל כי אמר אתם עדי לא מצי טעין הכי, אבל הכא הואיל וראה המעשה שנתן לה הקדושין מה תועלת באמרו אתם עדי. אלומי למילתיה. דעדות כשעושה הדבר על ידי העדים.

עין משפט נר מצוה

לו א מיי' פ"ב מהל' גניבה הל"י:

לז ב מיי' פי"ח מהל' מעשה קרבנות הלט"ז:

לח ג מיי' פ"ב מהל' רוצח הלכה ב ג:

לט ד מיי' פ"ג מהל' אישות הלט"ו:

מ ה ו מיי' שם הלט"ז סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' לה סעי' ב:

מא ז מיי' פ"ו מהל' גירושין הל"ד ופ"ב שם הל"ב סמג עשין מח טוש"ע שם סי' קמב סעי' יח:

◆

מוסף רש"י

מה מכירה על ידי אחר. מכירה אי אפשר אלא ע"י אחר, שהלוקח לוקחו ממנו (כתובות לג:). אין מכירה אלא בשנים, מוכר ולוקח (ב"ק עא.). **תחת.** תחת השור, מלי למכתב ישלם בשור (כתובות לג:). **הוא ולא אנוס.** דהכי דריש ליה בת"כ כל ההוא דגבי ונכרת, כשישנו בהווייתו ובדעתו ולא אנוס ולא שוגג מאליו או מוטעה ע"י אחרים (זבחים קח:). **הוא ההוא לא דריש.** דאורחא דקרא לאישתעויי הכי (לעיל טו.). **כחרב בני עמון.** כאותן שהורגים בני עמון שלא מדעתך (שבת נו.). **ואדוני יואב.** לאו אורח ארעא לקבל עליו מרות אחרים בפני המלך (שם).

◆

מוסף תוספות

א. דהוה ליה למימר ועבדך יואב אדוני. ריטב"א. ב. בנ"א מה מרד הוא זה כיון דיואב עצמו לא היה מורד להחזיק עצמו מלך. תוס' הרא"ש. המהרש"א מביא מת"י כ"א. ואין נראה דאין זה מורד דלא בא להמליכו לקרותו מלך. (ועי' תוס' הרא"ש ונראה שזה קושיא הראשונה שלו). ג. או לירד בתוך מים של הקדש לרחוץ בהם. תוס' הרא"ש. ד. דהחיוב הוי בשביל שנתן לו רשות להפסיד ההקדש ומעל בכך המשלח אפי' אין באותו רחיצה וסיכה עדיין הנאה לשליח ושוב אין מעילה בהנאת השליח שכבר יצא לחולין במעילת המשלח. תוס' טוך. ה. דלא מרבינן שליחות במעילה אלא כעין שליחות דתרומה שאין לתורם שום הנאה אבל היכא דנהנה השליח כה"ג לא נתרבה שליחות למעילה. תוס' הרא"ש. ו. ובר"ן כתוב: אבל אלו שראו עיקר המעשה למה להם למימר אתם עדי.